

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

15. Aliaë quæstiones circa electionem diluuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

cere posset, videlicet orando. Insuper dignior electus non peccat, si tantumdem operæ, diligentia & laboris conferat in administrationem Ecclesiæ, quantum alius qui conferret dignus & idoneus, quamuis maiorem posset adhibere, ergo nec peccat, qui dignum eligit, quamuis posset eligere digniorem. Adde his, quod iura in c. *Cum nobis*, & in c. *Cum inter Canonicos*, electum confirmari præcipiunt, qui non habet canonicum impedimentum, licet eminentis scientiæ non sit. Postremo iura constituunt, ut vnus ex collegio, & Ecclesiæ clericorum eligatur, quamuis extra sint alij digniores, c. *Osius*, & cap. *Nullus*, dist. 62. Sicut tutor ex eadem ciuitate sumitur, & satis est si bonus sit l. *Diuus*, ff. *De tutorib. & Curato. datis*; & Præses ex diocesi debet constitui, l. *Verum*, C. *de incolis*, l. 10. Sic Glossa.

Altera opinio affirmat, lethale peccatum committi, si prætermisso digniori bono, & idoneo eligatur. Sic S. Thom. 2. 2. quæst. 63. ar. 2. ad 3. Quod lib. 8. ar. 6. Gab. 4. dist. 15. q. 7. ar. 5. dub. 1. *Adria. 4. De restit. 9. que incipit*, Quia determinatum est, conclus. 1. Maior. 4. dist. 2. q. 8. Sotus li. 3. *De iustitia*, q. 6. art. 2. Cuiet. 2. 2. q. 63. ar. 2. ad 3. *Ledesma 4. part. 2. q. 18. dub. 7. Anton. part. 2. 2. 1. ca. 26. §. 1.* Sic omnes quoque Summistæ, Angelus, Rosella, Syluester, Tabienis in verb. *electio*. Sic multo etiam iuris Pontificij periti, Archidiaconus, Abbas, Francus, Imola, Lambertus, apud Couarruuiam in regula peccatum, p. 2. §. 2. num. 3. Sic etiam Nauar. in *Mann. c. 7. nu. 72.* Quamuis Alexander inter Theologos ita distinxerit p. 2. quæst. 119. num. 2. art. 3. *Aut Clericus*, inquit, *eligitur ad Præfecturam maiorem, cui inest animarum cura, videlicet ad Episcopalem, vel Parochiale Beneficium, aut Dignitatem curam animarum habentem, & peccat qui digniorem non eligit; aut eligitur ad alia Beneficia minora, & non peccat, saltem lethaliter, qui dignum eligit dimissa digniori.* Angel. verbo *Electio*, num. 21. Alexandrum sequitur, sed nomine Beneficij maioris intelligit quodlibet Beneficium, cui cura animarum inest, & nomine Beneficij minoris quoduis Beneficium simplex. Sic etiam Gabr. 4. dist. 15. quæst. 7. ar. 3. dub. 1. *proposit. 2.* Sed hanc sententiam refutat Syluest. c. *electio*, l. 9. 16. quia in omnibus est lethale peccatum. Non placet mihi sententia cuiusdam iunioris Petri Nauar. li. 2. *de restit. c. 2. p. 2. n. 147.* differentis non esse peccatum, beneficia curam animarum habentia conferre dignis relictis dignioribus est sententia singularis & noua.

In hac igitur principali controuersia, opinio secunda ipsi iuri Canonico, & rationi naturali magis est consentanea. Nam in c. *Licet supra* citato ex Hieronymo, sic est: *In ordinando sacerdote requiritur, ut qui præstantior est ex omni populo, qui doctior, qui sanctior, qui in omni virtute eminentior, eligatur; & c. Metropolitanus, distinct. 63. ex Leone Papa* habetur, eum, qui ex Presbyteris, & Diaconis eiusdem ecclesiæ optimus est, episcopum eligendum. Simile quid extat in Authentica *De Monachis*, §. *Ordinationem*, collat. 1. *Profecto. 1. Regum*, 9. De Saule in Regem electo Samuel testatur est, quia non erat alius melior illo in Israel. Idem ceterum est in electione Dauidis, & Ioann. 21. quando Petrus eligitur, non solum interrogatur an Christum diligeret, sed etiam an plus quam ceteri Apostoli ipsum diligeret. In Concilio Basiliensi extat Pragmatica sanctio *sess. 12. in decreto*, *De electionibus* confirmata à Martino V. *vbi electores iubentur iurando promittere Deo, & Sanctæ illius Ecclesiæ, cuius est præfectura, se electos quem nouerint digniorem Et cap. 1. [Vt Beneficia ecclesiastica sine diminutione conferantur.] scribit Innocentius III. cuidam Episcopo: Non ex affectu carnali, sed discreto iudicio debuisti Ecclesiasticum officium, & Beneficium in persona magis idonea dispensare. In Synodo Tridentina *sess. 23. cap. 1. De reform.* dicitur: Antistites peccare, nisi, quos digniores & Ecclesiæ magis viles iudicauerint, præficiendos diligenter curauerint. Et cap. 18. *Ex hisque Episcopus eum eligit, quem ceteris magis idoneum iudicauerit: ut que illi, & non alteri collatio Ecclesiæ ab eo fiat, ad quem spectabit**

eam conferre. Hæc ibi. Nec solum iuris Canonici est, ut dignior eligatur, sed hoc etiam ratio ipsa naturalis euincit. Nam qui digno electo, digniorem prætermittit, personarum, non sui muneris & officij rationem habet: personæ, non Ecclesiæ negotium gerit. Accedit, quod Electorum fidei committitur, ut eligant quem vtiliorem iudicauerint: alioqui enim in eligendo fideles administratores non sunt. Adde, procuratorem, domini rem minus vtiliter gerere, qui cum meliorem illum posset efficere, non fecit. Et certe Glossam existimo non aliter sensisse ac ceteros: non enim dixit, absolute, satis esse, si dignus, prætermisso digniore, eligatur; sed certus ex causis, ut puta, si Patronus ex familia sua, vel ecclesiæ dignum nominet & offerat, quamuis extraneum alium nouerit digniorem. Si Canonicorum collegium & idoneum ex ipso Ecclesiæ gremio elegerit; extraneo digniore præterito: Ita sacrum Cardinalium Collegium, ex ipsis Cardinalibus digniorem elegerit, quamuis extra collegium alius ipso dignior reperitur.

Item ex indigenis, & ex loco ipso oriundis, digni eliguntur, quamuis inter ceteros & alienigenas alij iuciat digniores.

Verum, quis dignior cæteris iudicatur? Is vtiq; qui doctior & sanctior est, hoc enim significat prædictum c. *Licet*. Is vero doctior & sanctior habetur, qui ratione habita præfertur, ad quæ assumitur, vtilior & aptior est: quamuis absolute alius eo peritor & melior inueniatur. Ex quibus etiam solui possunt argumenta in contrarium, ut apud Doctores citatos pro secunda sententia, præcipue Sotum loco supra citato.

Secundo quaeritur, An valeat electio digni, præterito digniori? Respondeo, eam in vtroque foro, tum externo, tum interno valere, nec rescindi posse: ita communis sententia, ut videre est apud Couarru. in *reg. peccatum*, p. 2. §. 7. nu. 3. alioqui certe omnes electiones in maximo discrimine, & periculo seruarentur, & locus esset sextæcentis litibus & controuersijs, si constitutum fuisset electionem irritam esse ea sola causa, & ratione, quod dignior electus non sit. Quæres, An electio rata quoque sit, vbi ante eam denuntiatio fuerit electoribus, ut eligant digniorem: secus autem, appellationem ab initio interpositam sciant Abbas, Decius, ut testatur Couarru. loco citato, & quidam alij sentiunt nullam esse eiusmodi electionem: quippe que facta sit contra appellationem. Probabilius tamen putat Couarru. eodem loco prædicto, quod Imola, & Francus tradiderunt, rata esse, nec infirmari, aut reuocari posse, lites & controuersias præcidendas esse oportere: alioqui innumere concitarentur.

Tertio quaeritur, An aliquando generis nobilitas, & potentia constituat aliquem digniorem: ita ut nobilior, siue potentior præferri queat ignobili, sed doctiori, & sanctiori? Alex. p. 2. q. 119. n. 2. q. 2. & Gabr. 4. d. 1. q. 7. ar. 3. dub. 1. *proposit. 2. versic. sic etiam licet*. docent constituere, vbi ecclesiæ protectore indiget, qui eam ab Hæreticis, Schismaticis, & aliis Catholicis vel Christianis nominis hostibus, defendat, & protegat; tunc enim ecclesiæ vtilior est maior clerici potentia, quam doctrina; Deinde si nobilis, ac potens alioqui sit æque doctus & bonus, eo ipso dignior est, quia doctrinæ & vitæ probitati coniungitur generis splendor, & claritas.

Quarto quaeritur, An liceat eligere consanguineum, familiarem, amicum, aut notum? Respondeo in primis hac in re maxime cauendam esse aliorum offensionem, non illi, iure & ratione sanguinis, aut amicitie fieri electionem; At si consanguineus, familiaris, vel amicus sit æque doctus, ac probus, citra peccatum eligatur. Alex. p. 2. q. 129. num. 2. d. 1. neque enim vlla tunc est personarum acceptio, nec vllus datur offensionis locus, si domesticos manifeste æque idoneos & dignos eligamus. Dubitet aliquis, electori ne liceat consanguineum, familiarem, amicum, quem certissime nouit esse dignum, eligere, relicto alio quem probabiliter tantum putat esse digniorem? Respon-

Respondeo, in hoc peccatum non esse, quoniam certa & evidens notitia hac in parte opinioni probabiliter præferri tuto potest: Nam prudentior & tunc elector est, quando eligit Titium, quem nouit certissimo dignum & idoneum esse, quam si Caium elegerit, quem dubitat esse digniorem, aut probabiliter tantum credere esse aptiorem, & magis idoneum. Idem iuris est, cum elector nouit quidem Caium esse doctiorem, sed nec eius prudentiam, nec vitæ probitatem satis competam habet: cum tamen ei Titij sui familiaris, vel amici prope perfecta sit prudentia, & integritas, Pari quoque ratione, cum prudenter iudicat elector minus doctum Titium suum minus, & officium diligentius obitutum, quam Caium: nam eo ipso Titius utilior Ecclesiæ futurus speratur, & creditur.

Quinto quaeritur, An si minor Collegij pars elegerit optimum quidem, sed extraneum, & maior pars dignum tantum, sed ex ipsa Ecclesia, valeat electio facta a maiori parte? Quidam teste Glossa in c. licet 8. q. 1. tenentur electionem factam a minori parte, præferri debere. Sed probabilis est quod eadem Glossa tradit, præferendam esse electionem factam a maiori parte: eam nimirum quæ iuxta formulam sacrorum Canonum facta est: quod enim a maiore parte Collegij sit, eo ipso tanquam a toto Collegio factum habetur, c. cum in cunctis, de ijs quæ sunt à maiore parte Cap. ac proinde contra eam non admittitur appellatio: nec quaerendum esse de meritis personæ, cum maior est numerus ex vna parte, quam ex altera, cap. Dudum, de electione.

Sexto quaeritur, An si maior Collegij pars eligat dignum quidem, sed extraneum: minor vero æque dignum, vel etiam digniorem, sed ex ipsa Ecclesia, præferri debeat is, quem pauciores elegerunt? De hac questione Glossa in c. Nullus inuitis, distinct. 6. t. vbi refert, Ioannem sensisse, electionem paucioribus esse anteferendam. Sed ipsa Glossa censet oppositum: quoniam quod a maiore parte Collegij sit, a toto ipso Collegio factum censetur, cap. cum in cunctis, de ijs quæ sunt à maiori parte Capituli. Idem Tancredus, & Goffredus.

Septimo quaeritur, An in acceptatione personarum qua dignus eligitur relicto digniore, venialis tantum culpa aliquando committatur? Respondeo committi tribus et cauis. Primo, quando inter ipsas Præfecturas, vel ecclesiæ beneficia excessus est parus. Vt si ad beneficium, cuius proventus annui sunt centum, Titius dignus eligatur, & Caius dignior ad beneficium, cuius redditus sunt 96 vel 98. aurei. Secundo, quando inter eos qui eliguntur, modicus quoque excessus iudicatur: Tertio, quando beneficium, quod Caius digno conferretur, prætermisso Titio digniore, tenuis & exiguus proventus habet, & est ab animarum cura liberum, & immune.

Octauo quaeritur, An patronus debeat episcopo Clericum ad Beneficium promouendum, digniorem offerre? De hac questione dicemus inferius, cum de Iure Patronatus tractabimus scilicet c. 2. q. 5. Illud in presenti loco dixisse sit satis: Aut ex familia, loco, Ecclesia, vel gente, ex qua Clericum debet Patronus offerre, duo, vel plures sunt, & inter eos vnus altero dignior, aut vnus tantum dignus reperitur. Si primum, debet Patronus digniorem offerre, alioquin peccat: si secundum, suo officio satisfacit dignum offerens, quamuis extra familiam, vel gentem sint alij digniores: quoniam iustæ sunt leges Ecclesiæ auctoritate firmatæ, quibus statutum est, vt non nisi ex certa familia, loco, Ecclesia, vel gente Clericus nomine, offeratur, eligatur, vel creetur.

Nono quaeritur, An is, ad quem pertinet ius conferendi Beneficium, debeat ipsum Beneficium digniori conferre? De hac quoque questione dicam inferius, c. 26. q. 12. cum de potestate conferendorum Beneficiorum erit sermo. Interim breuiter id dicimus: Aut is, qui Beneficium confert, duos aut plures alios alij digniores in promptu habet aut non, nisi vnum dignum, quamuis alij alibi digniores inueniantur: Si primum, debet digniorem ante-

ferre: si secundum, satis est, si digno Beneficium concedat: quia licet alius dignior sit, habere eum commode non potest: quia non nisi cum magna difficultate & labore.

Decimo quaeritur, An qui suum Beneficium alteri gratis deponit, debeat digniorem assumere? De hoc quoque dubio infra lib. proximo sequenti, c. 9. sed interim oxile sufficiat, opus non esse, vt dignior hac in parte quaeratur: quare si quis, omisso alioqui digniore, gratia & causa digni, suum Beneficium demittat, non peccat, quoniam non eligit: sed ius suum, quod in Beneficio habet, in alterum superioris consensu transmittit. Deinde, quia si Beneficiarius aliquem in sui locum substituat, satis est si dignum sufficiat etiam omisso digniore. Accedit, quod is, nec iustitiam distribuendo, nec commutando violat: non quidem distribuendo, quia bona Ecclesiæ communia in plures non diuidit, sed rem suam in alterum legitima superioris auctoritate transfert: non itidem commutando, quia Ecclesiæ non nocet, cum standum illi ministrum idoneum curet. Postremo satis esse videtur, si Clericum subroget æque dignum & aptum, ac se, quamuis alius suppetat dignior & magis idoneus. Idem est iudicium de eo, qui suum cum alterius Beneficio superioris auctoritate commutat: satis enim est, si ille sit Beneficio dignus.

Vndecimo quaeritur, An qui examinant doctrinam eorum, qui in Beneficij petitione concurrunt, debeat suis suffragijs digniores præferre? Respondeo debere, id eo enim illi omnes examinantur, vt dignior cæteris præferatur. Illud dubie quaestio est, An Episcopo indicare debeat digniorem, etiam si Episcopus præcipiat solum vt ei dicant, qui & quot sint digni & idonei? Reuera Episcopi interdum ægre ferunt, vt qui ad Beneficia promouendorum doctrinam examinant, ipsis renuncient digniores. Nam synodus Tridentina solum præcipit, vt Episcopus quem peracto examine cæteris digniorem iudicauerit, eligat Sess. 24. c. 18. De reformatione sic habetur: Peracto examine renuncientur, quotiescumq; ab his idonei iudicati fuerint aetate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis. Ex hisq; Episcopus eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit: atq; illi, & non alteri collatio Ecclesiæ ab eo fiat, ad quæ spectabit eam conferre.

Ex quibus verbis aperte colligitur è multis probatis examinatorum iudicio, Episcopum seligere debere quem iudicauerit digniorem. Vbi non dicitur: (quem examinatores digniorem iudicauerint) nihilominus examinatum partes sunt, competitorum scientiam & doctrinam examinare & patefacere, & renunciate Episcopo qui sint alij doctiores, quinam aptius & melius responderint ipsi enim doctrinam siue literaturam, non vitam & mores explorant: at vero Episcopi est ætate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad Ecclesiæ gubernationem commodis perspectis, iudicare, qui sint cæteris digniores, eumq; eligere, quem digniorem cæteris iudicauerit.

Duodecimo quaeritur, An qui dignum eligit, omisso digniore, restituere aliquid ipsi digniori debeat? Dux sunt opiniones, Vna affirmat, quam defendit Caietanus 2. 2. quæst. 62. art. 2. versic. ad confirmationem dicitur, cui subscribunt nonnulli iuniores, vt Salon. 2. 2. quæst. 63. art. 4. controuersia 3. post conclus. 3. versic. hanc partem, quam negat Sotus: eo quod in tali electione elector iustitiam violet, communia Ecclesiæ bona & præmia bonis & doctis hominibus debita, contra fas & ius distribuendo: sed qui talis iustitiam est violator, restituere damnum prætermisso digniori debet.

Item si dominus bona sua in plures distribuenda alteri committeret, ea lege & conditione, vt Titio daret mille, Caio centum, Seio quinquaginta, & is, cui distributio committitur, ea lege neglecta Caio daret mille, & Titio centum, restituere deberet ipsi Titio reliquum, quod erat illi voluntate domini dandum. Sed Ecclesia electoribus præcipit, vt digniores deligant, quibus Beneficia conferantur. Ergo, si his prætermittis elector dignum eligat, debet laeso damnum restituere.

Accedit quod Beneficia distribuuntur in Clericos tanquam bona ecclesie communia, & tanquam honorifica præmia debita Clericis pro varia meritum dignitate: ita ut maiora dignioribus, mediocria mediocribus, minora inferioribus debeantur. Sed quando in distribuendis communibus Reipublicæ bonis, aut spolijs ex bello partitis, aut præmijs iustitia violatur, debet qui distribuit, restituere totum, quod erat privato civi, vel alioqui bene merito dandum. His adde, quod elector, cum non sit dominus Beneficiorum, sed administrator ratione sui muneris & officij, vitamque iustitiam servare debet, & quæ distribuit, & quæ commutat, ne ecclesiam lædat indigno electo, & ne digniori ius denegat, vel adimat: Sed qui iustitiam in suo munere & officio non servat, damnum compensare debet: hanc sententiam videtur sequi Palu. in 4. dist. 15. quæst. 2. art. 2. conclus. 4. Sylvest. refutatio. 3. quæst. 12. versic. 2.

Alter opinio negat, quam sequitur Adrianus in 4. de resit. in q. quæ incipit. Quia iam determinatum est, in conclus. 1. Sor. lib. 4. de iustit. q. 6. art. 3. ad 6. conclus. 1. Nauarr. in Man. 6. 17. num. 77. Mai. 4. dist. 24. quæst. 9. ad finem. Covarr. in regula peccatum. par. 2. §. 7. num. 6. & alij, unico permoti argumento: quod in conferendis Beneficijs, qui dignum & idoneum eligit, nec ecclesie nocet, nec digniori, quem omittit ac præterit. Non ecclesie quidem, nam in ea idoneum & dignum ministrum constituit: non digniori, quia is ante electionem nullum ius nec in re, nec ad rem acquisierat. Deinde Beneficiarij in ecclesijs constituuntur tanquam operarij quidam sed laborandum conducti, & Beneficia ipsis conferuntur tanquam laborum mercedes, & sacre militie stipendia: ergo qui dignum eligit, iustitiam commutativam non violat, cum talem in ecclesia operarium eligat, qualem ipsius ecclesie Beneficium requirit & postulat.

Postremo si dominus vineæ œconomus præcepisset, ut operarios conducere, meliores vitæ quos possit ad laborandum in vinea: reuera dignis & idoneis conductis, & commodioribus omittis, contra iustitiam ille minime fecisset, quamvis domino suo se fidelem non præstitisset. Operarii enim tales essent conducti, quales merces & stipendium postulare.

Tota hæc controuersia in eo sita est, An Beneficia Clericis debeantur, & reuera conferantur tanquam laborum mercedes & stipendia, An vero pariter etiam tanquam præmia meritum, & velut communia quedam ecclesie bona, quæ in singulos pro varijs ipsorum meritum, vitæ scilicet probitate, & doctrina diuidantur? Primæ opinionis auctores censent esse quidem mercedes & stipendia laborum, sed pariter etiam honorum præmia, & bona ecclesie communia, ac proinde aiunt, si eligatur indignus, electores, ecclesie damnus illatum reticere debere, quia operarium dignum, & idoneum ecclesie denegarunt: Si vero dignior omittatur, ipsi, non ecclesie, aliquid Electores debent restituere, quia præmia, quæ melioribus, & doctioribus vitis debentur, & bona communia ecclesie contra iustitiam distribuentur.

At vero secundæ sententiæ auctores arbitrantur, Beneficia ecclesiastica solum dari tanquam mercedes & stipendia laborum? ac propterea si electores eligant indignum debent suis bonis damnus ecclesie compensare: at si dignior prætermissus, dignum elegerint, nihil ipsi digniori debent, quoniam iustitiam ecclesie debitam non violant, nec ius vilius auferunt digniori. Dices, eos in distribuendo, iustitiam minime servare: Respondent illi, beneficia non distribui tanquam communia ecclesie bona, aut honorum præmia. Cur ergo, inquis, ecclesie leges præcipiunt, ut Beneficia dignioribus conferantur? Atque illi, electores in hac parte esse veluti Oeconomos & procuratores ecclesie, quibus illa præcipit, ut Beneficiarios tanquam operarios ad laborandum in vinea Domini eligant, nec qualescunque, sed meliores quos possunt. Et idcirco cum digniores non eligunt, fidem

quidem ecclesie datam non seruant, ac iustitiam non violant. Sunt igitur infideles administratores, non tamen iniusti.

Profecto, quamvis vtraque opinio mihi satis esse probabilis videatur, posterior tamen mihi magis placet, tum quia mirior, tum quia plurimum, & grauiorum auctorum consensu & testimonio comprobata, & satis firma ratione fulta. Et primæ opinionis argumenta solum probant, peccate qui dignum eligit, præterito digniore, quia debet iuxta Canonum decreta magis idoneum deligere, in quo fidem ecclesie datam de digniore eligendo non seruat, sed iustitiam non violat: nam ecclesie idoneum ministrum dat, & digniori ius non adimit, cum is ante electionem nec ius in re, nec ad rem acquisierit: nec bona communia ecclesie distribuit, sed operarios tantum minus idoneos ad laborandum in ecclesia constituit.

Decimo tertio quaeritur, An dignus in sui electione consentiens, cum competitor magis idoneus omittitur, peccet? Respondeo, minime. Dices Electores digniorem prætermittendo peccate: ergo ipse quoque, illorum scilicet peccato consentiens. Respondeo, ipse non esse peccatorem, nec ne illi eligendo, nec ipso quod sui electionem ratam habet & acceptam, illorum peccato prestat assensum: illi enim digniorem omittendo peccant, ipse vero cum idoneus sit & dignus, in consentiendo sui electioni, non item.

Sed quis si certo ei & euidenter constet, ab electoribus esse digniorem neglectum? Dico, nec ei etiam tunc peccate: quia non est idem, Titium dignum quidem & idoneum in sui electionem consentire, quod cum peccato electorum simul operari, nec Titium beneficio dignus debet prospicere & consulere commodo dignioris.

Decimo quarto quaeritur, An dignus tuta conscientia in petitione Beneficij cum digniore concurrat? Nauarrus, De oratione, Miscellanea 45. numer. 89. & 97. ita distinguit: Aut certo & euidenter noui alterum digniorem, aut secus: Si primum, peccat, si vsque ad examen, & examinatorum, & electorum suffragia persistat: nam electoribus causam peccandi præbet, & damno digniorem afficit, qui eo ipso quod habet competitorum, impensas plures & maiores facere cogitur. Deinde, quia peccat quod digniori debetur, & impedit ne Beneficium dignior assequatur. Si tamen bona fide putet secum digniore secundum aliquam quandam rationem videlicet, nobilitatis, ætatis, prudentiæ, vel industriæ merito posse conferri, nihil peccat. Idem videtur Caietanus sensisse in Summa, verbo Beneficium. Visum est tamen alijs probabilis, siu pliciter fas esse digno cum digniore in Beneficio petendo concurrere, quia solum se electoribus offert, ut ipsi scientiam in eius explorent, & merita perpendant. Si quartas, An saltem dignus iustam excusationem habeat, si id faciat, ut dolum & fraudem electorum, vel dignioris impediatur, vel ut deinceps allegare queat se cum viro tam digno semel, aut bis concurrisse? Nauarrus Miscellanea 45. numero 100. ait, primam causam præbere illi iustam excusationem, non item alteram.

Cæterum alij probabilis arbitrantur, vitamque eius iustam excusationem adferre, quia ipse non est sua merita discutere & diiudicare, sed electorum, quorum Iudicio & sententiæ sese examinandum offert.

Decimo quinto quaeritur, Quo pacto ecclesie damnus electores compensabunt si indignum elegerint? Respondeo in hunc modum in primis: si ita erat indignus, ut beneficij capax non esset Canonico aliquo obstructus impedimento, irrita profus fuit electio: quamvis in foro iudiciali, ob occultum quod suberat impedimentum, rata habeatur: quare cum electus, tum electores curare debent, ut alius denuo ecclesie præficiatur. Electus enim Beneficium deponere suo iure compellitur. Si electus vero erat capax Beneficij, & Præfecturæ, electio subsistit: quia tamen indignus est, vel Beneficium in foro conscientie di-

titio dimittere debet, vel ad utroque aliquem idoneum sibi adsciscere, cuius opera, consilio, industria iuuetur. Postremo, qui indignum elegerunt, illatum resciantur damnatum, curando diligenter, ut electus aliquid praedictorum praestet; quod si fecerit electus, damna, quibus est ecclesia affecta, suis bonis compensanda omnino curate compellatur.

Decimo sexto quaeritur, An Titius impediens ne Caius Beneficium ecclesiasticum assignetur, debeat aliquid ipsi Caii restituere? S. Thom. 2. 2. quaestio. 62. art. 2. ad quartum ita scribit: *Aliquis potest impedire alium ne habeat praebendam, multipliciter: Vno modo, iuste puta si intendens honorem Dei, vel utilitatem ecclesiae, curet ut detur digniori; Et tunc nullo modo tenetur ad aliquam restitutionem, vel compensationem faciendam: Alio modo iniuste puta, intendens eius nocuum, vel impedit propter odium, vel vindictam, vel aliquid huiusmodi: Et tunc si impedit ne praebenda digno detur, antequam sit firmatum quod ei detur, tenetur quidem ad aliquam compensationem per factis conditionibus personarum, & beneficij, secundum arbitrium sapientis; non tamen tenetur ad aequale, quia illam nondum suam adeptus est, poterat multipliciter impediri. Si vero iam firmatum sit, ut alicui detur praebenda, & aliquis propter indebitam causam curet, ut reuocetur, idem est, ac si iam habitam ei auferret, & ideo tenetur ad restitutionem aequalem. Hec Sancti Thomae. Sciendum est, contra quod re posse, ut aliquis impediatur à beneficio dupliciter, aut per vim, mendacium, siue dolum, aut consilio, suasio, & precibus culpabiliter. Rursum, potest accedere, siue per vim aut dolum, siue consilio & precibus, ut obstat aliquis digno Caii, ut Seius aequale dignus Beneficium assequatur: aut digniori Caii, ut Seius minus dignus obtineat, aut digno Caii, ut Seius indignus habeatur, aut Caii indigno, ut dignus & idoneus Seius ad Beneficium eligatur.*

Item euenire potest, ut quis impediatur à Beneficio Caii alioqui idoneum & dignum, non quidem ut eius commodis officiat & obstat, sed ut Seio amico suo, alias etiam digno proficiat. Postremo cum Caii obfistat, quo minus ad Beneficium eligatur, id dupliciter fieri contingit: aut electores firme iam ante decreuerant ipsum Caium eligere, aut nondum certo statuerant.

His positis inter omnes conuenit, si quis obstat per vim, mendacium, siue fraudem & dolum, quo minus quis idoneus & dignus Beneficium consequatur, ut indignus obtineat, debere eum compensare totum damnatum illatum. Ut si Titius mentiendo dicat, Caium alioqui dignum, esse spurium, aut aliquo alio impedimento Canonico teneri, ut Seio indigno Beneficium conferatur, tunc ipsi Caii restituere debet quicquid per mendacium ei, vel per fraudem abstulit, nisi ante electionem, vel ad probationem Beneficij quae dixerat, retractet, & Seium indignum repellendum curet. Rogat aliquis, quid dicendum de Titio, si fraude, vel mendaciis obfistat, ne Seius Beneficium obtineret, alioqui indignus: Caius idoneus & dignus? Respondet, eum peccasse quidem, & ob dolum satisfacere oportere, sed Beneficium Caii non deberi: quare si Titius de suo peccato videlicet mendacio vel fraude doleat, & dolum ac fraudem compenset, nihil amplius debet indigno Seio, quia non dignum, sed indignum à Beneficio excludendum, quamuis malis artibus, curauit. Et quia ipsi Seio nihil iuris abstulit. & Ecclesiam multum profuit, à qua indignum & inaptum ministrum prohibuit. Quid si Titius mendacijs & fraudibus, aut vi impediuit Caium, idoneum quidem & dignum, sed ut Sempronius dignior, & magis idoneum Beneficium consequeretur? Respondet, satis quoque esse si Titius sui peccati penitentiam agat, & dolum malum compenset. Nam Caius minus dignus quam Sempronius ius ad Beneficium non habuerat: ac propterea Titius Caii obfistens, ut Sempronius ad Beneficium aspiraret, iustitiam non violauit.

Sed quid tandem si Titius Caium indignum à Beneficio impediatur, per vim, mendacia, vel fraudem, ut Sempronius

aequale dignus illud obtineat? Respondet, aequale bonum ac Beneficium Titium Caii restituere debere.

Verum hic tria merito in dubium vocantur. Primum est, An Titius odio, vel vindicta, vel prauo alio voluntatis affectu solis precibus efficiens, ut Caii digno, & idoneo omisso, Sempronius aequale dignus ad Beneficium eligatur, restituere aliquid Caii debeat? Alterum est, An Titius solis precibus curans, ne Caius alioqui idoneus, Beneficij compos fiat, ut Sempronius ipsius Titij amicus alioqui aequale dignus illud obrineat, restituere aliquid Caii debeat?

Tertium: An Titius solis precibus impediens Caium digniorem quo minus Beneficium assignetur, debeat Beneficium aequale commodò compensare ex eo praecise, quod Caium digniorem ab eo consequendo impediuit. Quod ad primum spectat: Scotus & Richardus senserunt, Titium debere Caii compensationem: quod idem ante illos auctores S. Thomas praedicto loco (ut videtur) tradiderat: Id autem ex iure civili petitis legibus, concludere nituntur. Et enim in l. 1. §. Denique Marcellus, ff. de aqua pluuiaria arcendi, dicitur, cum eo qui in suo fodiens vicinam fontem auerterit, nihil posse agi, nec de doli actione. Et sane non debet habere, si non animò nocendi vicino; sed suum agrum meliorem faciendi id fecit. Et in l. Flaminium, §. Item videmus, ff. de damno infecto. In domo mea puteum aperio, quo aperto vena putei tui praecisa sunt: videmus an teneat. At Trebatius, non teneri me damnum infecti: neque enim ex estimati operis mei initio damnum tibi dari in ea re, in qua iure meo usus sum. Si tamen tam alte fodiam in meo, ut putei tui stare non possit, damnum infecti stipulatio committitur. Et l. Proculus, ff. eodem tit. sic habetur: Proculus ait: Cum quis iure quid in suo faceret, quamuis promississet damnum infecti vicino, non tamen teneri eum ea stipulatione: velut si iuxta mea aedificia habras aedificia, eaque iure tuo alius tollas: aut si in vicino tuo agro cuniculo vel fossa aquam meam auoces quamuis enim hic aquam meam abducas, & illic luminibus officias, tamen ex ea stipulatione actionem tibi non competere, scilicet quia non debet is videri damnum facere, qui eo veluti lucro, quo adhuc utebatur, prohibetur: multumque interesse verum damnatum quis faciat, an lucro quod adhuc faciebat, ut prohibeatur. At ibi videtur vera Proculi sententia. Sic ibi. Et in l. In summa, §. Idem Labeo, ff. de aqua pluuiaria arcenda: Si vicini flumen, torrentem auerterit, ne aqua ad ipsum perueniat, hoc modo sit effectum, ut vicino noceatur, agi cum eo aqua pluuiaria non posse, aquam enim arcere, hoc esse, curare ne infuset. Quae sententia verior est, si modo non hoc animò fecerit, ut illi noceat, sed ne sibi noceat. Sic eo loco. Ergo cum quis malo animo ut vicino noceat, aquam auerterit, damnatum compensare debet: Secus vero si tantum auerterit, ut proficiat sibi. Ac ob id pari ratione, si digno Caii obstem eo animo ut ei noceam, damnatum illatum rescarcere debeo: scilicet, si illum impediui solum, ut Seio amico ad Beneficium digne electo proficiam.

Communi tamen iuniorum consensu haec sententia rejicitur, quia non ob malum voluntatis affectum, sed ob illatum damnatum restituere quisque compellitur: alioqui enim iudex, vel magistratus latronem, vel homicidam priuato odio, vel vindicta suspendens, & miles iure quidem belli, sed priuata tamen inimicitia hostem interimens, restituere debent offensis, quod est absurdum. Ex quo fit inquit, ut Titius, etiam si malo animo suis precibus effecerit, ne Caius aequale dignus ac Sempronius, Beneficij sit compos, nihil penitus reddere Caii debeat.

Ad id vero, ex l. In summa, obiectum, Respondent solum in lege constitui, ut actione de dolo agi possit, contra vicinum, qui opere manu facto aquam auerterit eo animo, ut vicino noceret: non tamen si id fecerit eo consilio, ut sibi tantum proficeret. Et lex locum habet in vicino, qui vel natura loci vel iure seruitutis alteri aqueductum non debet.

Quod ad secundam attinet dubitationem propositam: Galetanus & alij iuniores quos citauimus in hoc capite, quaestio prima, affirmant, Titium debere aliquid Caii restituere,

quia cum à Beneficio consequendo suis precibus impediatur. Sotus tamen, Hadrianus & alij, & dixerunt hoc ca. qu. 1. negant: quia Titius non videtur iustitiam Caio debitam violasse, cum ante electionem Caius in Beneficio ius nullum haberet: Nam penes electores libera potestas erat eligendi ex duobus aequae dignis quem mallent.

Quod ad tertium dubium pertinet, eius solutio pendet ex ijs, quae dicta sunt in q. 12. huius capituli: Auctores enim prius sententiae dicerent aequae Bonum, ac beneficium Caio restituendum. Sed qui secundum sententiam sequuntur, affirmarent nihil esse Caio restituendum, propterea quod nullum esset ipsi ius acquisitum ante electionem, quam sententiam nos probabiliorum existimamus.

Decimo septimo quaeritur, An ad beneficia Ecclesiastica Theologus dignior, & magis idoneus habeatur, quam Iuris Pontificij peritus. *Hanc quaestionem in libr. 3. dicitur in cap. 1.*

CAP. XVI.

De Confirmatione eorum, qui ad Dignitates, siue Beneficia eliguntur.

Sciendum est, Confirmationem, esse titulum Canonici, cum quo quis ius acquirit in beneficio. Nam Electio in Collegio Clericorum, siue Monachorum facta succedit confirmatio, qua Superior electum intra tempus lege praescriptum confirmat: & per confirmationem inter Praefectum, & Ecclesiam contrahitur vinculum, quod sine legitima superioris auctoritate non soluitur, *Abbas & alij in c. 2. De Translat. episc.*

Primo quaeritur, An electores statim curare debent ut Electus confirmetur? Respondeo, quod in Concilio Lugdunensi, *ut habetur in c. Quam sit, De elect. in sexto*, statutum est, ut Electores in Cathedralibus, vel Regularibus Ecclesijs, quamprimum commode possit, operam dent, ut Electi consensum habeant. Nimirum debent Electionem Electo renunciare, & petere consensum eius intra octo dies, postquam commode poterunt; alioqui negligentes excluduntur à prosecutione, & sunt suspensi per triennium à beneficijs suae Ecclesiae, *cap. Cupientes, §. Caterum. De elect. in sexto*. Consensum vero, si infra mensem, computandum à die habitae notitiae de electione, Electus praestare destiterit, iure, si quod ei fuerit ex tali electione acquisitum, confestim careere debet, electoresque possunt ad aliam electionem convenire, *cap. cupientes, §. cap. superius plogno, & cap. Quam sit, ante citato*. nisi forte ea sit electi conditio, ut consentire non possit sine superioris licentia; tunc enim vel ipse, vel electores eum petere debent intra tantam temporis spatium, quantum requirit praesentia, vel absentia Superioris; & si illa non obtineatur, Electio ex elect. ipsam prosequuntur.

Secundo quaeritur, Electus post consensum suae praestitum electioni, aut post notitiam de electione habitam, si de electione certior factus non fuerit, intra quantum tempus debeat confirmationem petere? Respondeo, *in dicto c. Quam sit*, decre tum esse, ut electus intra tres menses, si nullum iustum impedimentum obstat, confirmationem à Superiore petere debeat, vel per se, vel per alium: alioqui trimestri spatio elapso, electionem esse penitus infirmam, & habendam ut irritam.

Sed quia interdum evenit, ut aliquorum locorum vicinitas minus temporis exigat, aliquorum distantia plus, merito Nicolaus III. *c. Cupientes, de elect. in sexto*, saevit, ut electi ad Cathedralibus, vel regularibus Ecclesijs, quarum electionum confirmationes, vel informationes ad ipsius Sedis Apostolicae examen deducit, vel immediata subiectio, vel appellatio interiecta auoluit, infra unum mensem post consensum datum, vel si eis electio nuntiata non sit, post habitam de ipsorum electione notitiam ad Sedem ipsam Apostolicam iter arripiant: & cum primum commode locorum considerata distantia poterunt,

cum omnibus iuribus, & ministerijs suis coram Romano Pontifice se sistere student, suarum Electionum confirmationis persequi, vel prosecuti. Haec ibi.

Tertio quaeritur, Quid iuris & potestatis Confirmato tribuat Elector? Respondeo, plenum ius eam tribuere in Beneficio, ita ut confirmatus possit ea omnia quae sunt iurisdictionis, *capit. Nostri, de electio. & capite, Transmissam, eodem titulo*. per confirmationem spirituale coniugium inter Ecclesiam, & Pastorem, quod erat Electione in hoc actum, perficitur, & consummatur. *cap. Inter corporalia, de Translatio. Pralato*: quapropter confirmatus, etiam ante consecrationem, adeptam tamen possessionem, ut alias dixi, potest ea omnia quae sunt iurisdictionis obire, & exquiri: quae sunt Ordinis, non item. Vnde confirmatus potestatem habet corrigendi, praecipendi, à priorum communione remouendi, interdicendi sacris, iurisdictioni, exigendi, conferendi Beneficia, eligendi, instituendi, & confirmandi, & id genus alia.

Sed quam poenam incurrit Electus, si ante confirmationem sese ingerit in administrationem spiritualium, vel corporaliu pertinentium ad Ecclesiam, vel dignitatem, ad quam electus est? Respondeo, si se ingerat Pralatus, vel Procurator, aut Oeconomus, vel alio qualis nouo nomine, vel per alium in totum, vel in partem, ipso facto eum omni iure priuari, quod per Electionem acquisierat, *capit. Avaritia, De elect. in sexto*. Excipitur Abbatissa electa a maiori parte, quando non à duobus partibus impugnetur, ne confirmetur, haec enim interim potest administrare. *capit. Indemnitatibus, paragrapho, Si vero, de elect. in sexto*.

Item, qui est Electus ad ecclesiam ultra Italiam, & eget confirmatione Papae, potest administrare spiritualia & temporalia: non tamen potest alienare ante confirmationem, *c. Nihil, De Elect.*

Quarto quaeritur, An quando eligentium vota & suffragia in duas diuisa sunt partes, liceat Superiori suo arbitrari confirmare quem maluerit ex duobus electis? Respondeo, eius iudicio alterum esse praefendum, qui maioribus meritis dignior, & magis idoneus fuerit. *in cap. Quoniam, de Iure patron. §. c. Si forte dist. 63.*

Quinto quaeritur, An vacante Ecclesia, & collegio Canonico in duas partes diuiso, si vnus electus fuerit, alter vero postulat, electio an sit confirmanda? An potius postulatio admittenda? Respondeo, *in c. Scriptura, de elect. Statutum* esse, quando postulatio cum electione concurrat, si postulantium numerus sit eligentium numero duplo maior, & postulatus idoneus: postulationem vtiq; esse admittendam, reiecta electione: sin minus, electionem confirmandam. Sed si postulantes indignum, petignorantiam id fecerunt, nec postulationem, nec electionem ratam habendam, quod si scientes, indignum postularunt, tunc electio est confirmanda.

Sexto quaeritur, An is, cuius est electionem confirmare, ius habeat examinandi mores, & vitam electi? Respondeo, habere. *cap. Nihil est, de elect.* Nam explorare debet num electio fuerit Canonice facta, & num electus aliquo impedimento Canonico teneatur: & hoc examinandi ius habet Superior ratione sui muneris, & officij, tametsi contra Electum nihil obijciatur. *c. Cum nobis, §. c. Venerabilem, De elect.* hoc enim interest Superioris: qui quidem punitur merito alioqui, si quem non debet, confirmat. Nam si id negligenter omiserit, maxime si non integritate vitae hominem, vel non legitimitate status, & litteraturae admitterit, à perceptione sui beneficii tam diu suspenditur, quam diu Antistiti suo Superiori videbitur, & confirmandi primum successorem potestate priuabitur: quod si id per malitiam sciens fecerit, grauius punietur. *cap. Nihil est, de elect.* Et confirmatus promotione illa deijcerit: & confirmatio sine causa cognitione facta, nullius est momenti, *c. vlt. de elect. in sexto*.

Septimo quaeritur, Quorum sit electos confirmare? Respondeo in hunc modum: Olim iure communi Episcopus